

GORILA A JÁ

Frida Nilsson

Věk: Od 10 let výše

Hlavní hrdinkou knihy je osmiletá Jonna, která žije v dětském domově. Ředitelka ji nemá ráda a ochotně ji předá k adopci děsivé Gorile, která do domova přijede hned v první kapitole v otlučeném Volvu. Gorila s Jonnou žijí na skládce a živí se prodejem šrotu. Jonna se nejprve Gorily bojí, ale postupně se s ní spřátelí. Žijí sice v nepředstavitelném nepořádku, ale Gorila dokáže Jonně poskytnout lásku a pocit bezpečí, které jí v dětském domově chyběly. Nad nově vzniklou idylou se však začnou stahovat mračna...

Proč tuto knihu doporučit dětem nebo ji číst spolu s nimi?

- Kniha není stylisticky ani jinak složitá a zároveň pojednává o věcech, které mohou pobavit a zaujmout i starší žáky.
- Příběh se odehrává v prostředích sociálního vyloučení: dětský domov a sběrný dvůr, autorka popisuje praktiky “podsvětí”, nehodnotí je.
- Autorka je na straně ponižovaných a “vyloučených”.
- Nad knihou lze dětem klást otevřené otázky – tedy otázky, na které není jednoznačná odpověď, nutí nás k přemýšlení.

1.čtenářská lekce: GORILA PŘICHÁZÍ (str. 5 – 18)

Cíle pro učitele i pro žáky

- Seznámit děti s knihou Já a gorila a navnadit je k četbě
- Zjistit, co děti samy označí za šikanu ze strany Gerd – ředitelky dětského domova.
- Na základě první kapitoly vytvořit hypotézy, jak asi bude příběh pokračovat.

Před četbou

Hovořte s žáky o tom, co považují za šikanu ze strany dospělých.

Shrňte znaky šikany

Jako šikana se označuje každé chování, které splňuje tyto znaky:

- je cílené vůči jedinci nebo skupině žáků (= oběti)
- jeho záměrem je oběti ohrožit, ponížit či zastrašit
- je obvykle opakované, často dlouhodobé
- existuje jedinec či skupina, jimž přináší prospěch nebo uspokojení (= agresoři)
- oběť se mu neumí bránit a dlouhodobě trpí.

Zdroj: Kolář, M.: *Bolest šikanování. Portál, 2005*

Během četby

Zadání prozradíme žákům dříve, než začneme číst, mohou si během čtení dělat poznámky:

Co z toho, jak jedná ředitelka dětského domova, bys označil/a jako šikanu a co jen jako nevhodné chování? – Svůj názor zdůvodni.

Po četbě

-Proč asi autorka zvolila gorilu, aby se stala adoptivní matkou Jonny? – Svou hypotézu zdůvodni.

-Přinese řešení jednoho problému nějaký jiný problém? – Jaký? – A jak asi bude příběh pokračovat?

Námět do výtvarné výchovy

pro samostatnou práci, případně pro kreslení ve 3-4 členných skupinách

Gorila odvezla Jonnu do nového bydliště.

(str.24)

Zabočila do menší ulice, která nebyla vyasfaltovaná a ležela trochu stranou. Kolem příkopů rostly unavené šeríky.

„A jsme tu,“ prohlásila Gorila a zastavila.

Vystoupila jsem do bláta. Zaparkovaly jsme před starou továrničkou z tmavě červených cihel.

Měla jakoby zubatou střechu připomínající řadu ostrých tesáků.

K šedé obloze se tyčil vysoký kulatý komín.

V průčelí byla řada tenkých skleněných tabulek. Většina byla rozbitá a některá okna byla zatlučená prkny.

Pod nimi jsem zahlédla velké plechové dveře. Měly tenkou rezavou kliku, která zaskřípala, když ji Gorila stiskla a otevřela. Nechala mě vejít první.

„Hrrrm,“ pronesla a vycenila tesáky v podivném úsměvu. „Tady to je.“

Hned za dveřmi jsem šlápla do kostky másla. „Jejda!“ zvolala Gorila a sehnula se pro ni.

„Tohle není nejšikovnější místo.“ Posunula máslo o dvacet centimetrů doprava, skopla boty a vešla dovnitř.

Následující pasáž (str. 25) čtete dětem po částech. Po četbě každé přečtené pasáži dejte dětem čas, aby dokreslili další detaily dle autorčina popisu. Pokud děti pracují ve skupinách a podávají si tužku (uhel, štětec) do kola, domluvte se na pravidle, že je třeba pracovat v naprosté tichosti a zdržet se jakýchkoliv reakcí ať již pozitivních či negativních. Je třeba se soustředit jen na zachycení detailů. Ujistěte žáky, že řešení případných „potíží“ s perspektivou, velikostí, nedostatkem místa může přinést zajímavé nápady na řešení. (Dveře například nebudou pod okny, ale budou se vznášet nad střechou, když třeba zjistíme-li, že se pod okna nevejdou, neboť předchozí kreslíř nemohl vědět, že se v popise také objeví. – Můžete jim také ukázat pár nerealistických obrazů, např. Chagala, Picassa, ...) – Některým dětem možná dodá kuráž k tvorbě poznámka, že to, co vznikne, jim může posloužit jen jako skica, dle které budou moci vytvořit ilustraci k této kapitole dle svých představ.

Gorilin domov sestával z jediné velké místnosti. Na zemi ležel ohromný turecký koberec.

...

V jednom rohu stála na čtyřech chatrných nožkách proleželá postel.

...

Vedle ní jsem zahlédla několik polic nacpaných k prasknutí knihami a u postele byly další hromady knih.

...

Poblíž poliček se rozvaloval baculatý kožený ušák, a byl tu i zadní vchod.

...

Na druhém konci místnosti měla Gorila kuchyni. Stál v ní starý sporák, komín se ztrácel ve střeše.

...

Sporák byl plný neumytého nádobí – bez ladu a skladu se na něm povalovaly kastroly od omáčky, hrnce, naběračky, mrkve, pánve a několik květináčů s růžovými pelargoniemi.

...

Na jídelním stole trůnily dveře od auta se staženým okénkem.

...

O kus dál stála ohromná dřevěná židle, červená, s odřeným sedadlem, a druhá menší, zelená jako paprika, která byla čerstvě natřená.

...

Na kuchyňské lince trůnila televize s prasklou obrazovkou a vysavač s ulomenými kolečky.

...

Hadice byla přehozená přes otevřenou zásuvku.

...

*To snad není pravda, pomyslela jsem si. Adoptovala mě nejnepořádnější opice z celého města. **Kdyby tenhle čurbes viděla Gerd, zaručeně by ji ranila mrtvice.***

Poslední větu (tučně) je možno připsat pod obrázek a je hotovo.

Kdo bude chtít, tomu může obrázek posloužit jako skica.

Otázky po četbě této části

- Jak se vám kreslilo? – Jaké to bylo nevědět, co dalšího v popisu Gorilina příbytku přijde?
- Jak se asi cítila Jonna, když ji Gorila uvedla do nového společného bydliště?
- Co byste dělali na Jonnině místě?
- Připadá vám možné, že se tu Jonně bude líbit? – Proč ano/ne?

Projděte s dětmi ilustrace Martiny Matlovičové ke knize Gorila a já a zeptejte se jich, zda se jim ilustrace líbí, čeho si na ilustracích všimly, co je zaujalo, co mají jejich obrázky a obrázky ilustrátorky společného a v čem se liší. Prozradte, že kniha byla nominovaná na Zlatou stuhu za ilustraci.

2.čtenářská lekce: KOMISE NA INSPEKCI (str. 87-93)

- zaměřeno na autorskou perspektivu

Před četbou

Otázky:

- O čem asi bude kapitola s tímto názvem?
- Jak asi kontrola bude probíhat a jak pro Gorilu a Jonnu dopadne?
- S kterou z postav podle vás sympatizuje autorka a z čeho jste to poznali?
- Jak se autorčiny sympatie k hlavním postavám asi projeví v kapitole s názvem „Komise na inspekci“?

Přečtěte dětem celou kapitolu

Kapitola pojednává o tom, co se dělo, když do příbytku Gorily a Jonny přišla na kontrolu tříčlenná inspekce z města.

Po četbě

Výběr z několika zadání:

a) Napiš dopis komisi sám /sama za sebe.

b) Vžij se do Jonny a napiš dopis komisi. – Použij v dopise i to, co ses dověděl/a nejen z této kapitoly, ale také z předchozích kapitol.

c) Vyprávěj (napiš) tutéž kapitolu z hlediska členky inspekční komise.

Sdílejte s žáky jejich výtvary, v minilekci se pak můžete zaměřit na autorskou perspektivu.

Vypracovala: Nina Rutová